

Bilaga 9:10 till kommunstyrelsens protokoll den 20 april 2005, § 19

PM 2005 RVII (Dnr 329-548/2005)

Stadens FoU-enhet

Redovisning av verksamheten

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Redovisningen av FoU-enhetens verksamhet godkänns.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Stadsledningskontorets finansavdelning har inkommit med redovisning av FoU-enhetens (forskning och utveckling) verksamhet. I budget 2005 beslutade kommunfullmäktige att FoU-enheten, som hittills utgjort en del av socialtjänstnämndens verksamhet, organisatoriskt ska överföras till kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Syftet är att stärka forskningens roll i den stadsövergripande styrningen, samordningen och uppföljningen. FoU-enheten tillhör från och med januari 2005 stadsledningskontoret, men finns kvar i sina gamla lokaler hos socialtjänstförvaltningen.

Mina synpunkter

Sedan årsskiftet är kommunstyrelsen den politiska instans som är ansvarig för FoU-enheten. FoU-enheten låg tidigare under socialtjänstnämnden. Syftet med överflyttningen är att stärka forskningens roll i den stadsövergripande styrningen, samordningen och uppföljningen.

FoU-enhetens forskningsområden är i dag i huvudsak skola, handikappomsorg och socialtjänstens individ- och familjeomsorg. Genom överflyttning till kommunstyrelsen kan forskningsområdena vidgas och tydligare komma kommunstyrelsen och hela staden till del.

Socialstyrelsen anser, i en utvärdering av FoU-enheter 2002, att Stockholms FoU-enhet intar en särställning bland landets kommunala forsknings- och utvecklingsenheter genom sin höga vetenskapliga nivå och sin inriktning mot långsiktig kunskapsutveckling. Vi har all anledning att vara stolta över det arbete som utförs på stadens FoU-enhet.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Redovisningen av FoU-enhetens verksamhet godkänns.

Stockholm den 30 mars 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

FoU-enheten utgör en viktig kunskapsbank för det sociala arbetet inom Stockholms stad, såväl för socialtjänsten som för stadsdelsnämnderna. För att säkerställa en hög kvalitet på deras arbete med att höja kvalitén inom omsorgen för de sämst ställda, och säkra den stora kompetens som idag finns, var det ett misstag av vänstermajoriteten att flytta byrån från socialnämnden

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stadsledningskontorets finansavdelning har inkommit med redovisning av FoU-enhetens verksamhet. I samband med budget 2005 beslutade kommunfullmäktige att FoU-enheten, som hittills utgjort en del av socialtjänstnämndens verksamhet, organisatoriskt ska överföras till kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Syftet är att stärka forskningens roll i den stadsövergripande styrningen, samordningen och uppföljningen. FoU-enheten tillhör från och med januari 2005 stadsledningskontoret, men finns kvar i sina gamla lokaler hos socialtjänstförvaltningen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 28 januari 2005 har följande lydelse.

Bakgrund

I samband med budget 2005 beslutade kommunfullmäktige att FoU-enheten, som hittills utgjort en del av socialtjänstnämndens verksamhet, organisatoriskt ska överföras till kommunstyrelsen och stadsledningskontoret. Syftet är att stärka forskningens roll i den stadsövergripande styrningen, samordningen och uppföljningen. FoU-enheten tillhör från och med januari 2005 stadsledningskontoret, men finns kvar i sina gamla lokaler hos socialtjänstförvaltningen.

FoU-enheten har närmare trettioålet anställda, på hel- och deltid, varav cirka tjugo som projektanställda forskningsassistenter. Verksamheten är både anslags- och intäktsfinansierad. Under 2004 har anslaget omfattat 5,3 mnkr och intäkterna 7,2 mnkr.

Tillkomst

FoU-enheten startade sin verksamhet 1982 inom dåvarande socialförvaltningen. Enheten kom till genom en sammanslagning av metodbyråerna I och II och de forskningsresurser som då fanns på Skå. Uppgiften var att svara för förvaltningens övergripande forsknings- och utvecklingsverksamhet och fungera som konsult och handledningsorgan åt den distriktsförlagda verksamheten.

Stockholm var först i landet att bedriva FoU-verksamhet inom det kommunala området. Även om efterföljare har tillkommit så menar Socialstyrelsen, i en utvärdering av FoU-enheter 2002, att Stockholms FoU-enhet fortfarande intar en särställning genom sin höga vetenskapliga nivå och sin inriktning mot långsiktig kunskapsutveckling.

Uppdrag och inriktning

FoU-enhetens uppdrag och inriktning har förändrats i takt med förändrade kunskapsbehov och prioriteringar. I dag är uppdraget att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete i syfte att bidra till långsiktig kunskapsutveckling inom stadens verksamheter, framförallt inom skola, handikappomsorg och socialtjänstens individ- och familjeomsorg. I uppdraget ingår forskningsprojekt av olika karaktär och omfattning, handledning av lokalt utvecklingsarbete samt kunskapsutveckling genom forskningscirklar och andra aktiviteter, som syftar till erfarenhetsbyte mellan forskning och praktik och spridning av forskningsresultat.

Enheten har fyra forskningsområden:

- barn och ungdom
- alkohol, droger och hemlöshet
- fysiskt och psykiskt funktionshindrade
- fattigdom och försörjningsstöd.

Forskning

Forskningsprojektens syfte är att med vetenskapliga metoder ta fram ny kunskap samt pröva och utvärdera metoder och arbetssätt. Vilka forskningsprojekt som bedrivs är beroende av vilka uppdrag som ges och hur möjligheterna till finansiering ser ut. Ambitionen är att ha projekt som både har hög vetenskaplig kvalitet, är verksamhetsanknutna och faller inom områden som staden

prioriterar. Projekt som bedöms ha betydelse för långsiktig kunskapsutveckling prioriteras. Fler-
talet genomförs på uppdrag av eller i samarbete med universitet och andra forskningsinstitutio-
ner, olika myndigheter och stadens förvaltningar. Närmare 30 projekt pågår, av olika karaktär.
Det kan röra sig om kartläggningar, uppföljning och utvärdering eller utprövning och implemen-
tering av nya metoder i syfte att ge bättre kunskap om metoders effekter och bidra till bättre
underlag för utveckling och resursplanering. I *bilaga* redovisas vilka projekt som för närvarande
pågår.

Projekten inom forskningsområde *Barn och ungdom* rör i huvudsak prevention av problem hos
barn och ungdomar. Projektverksamheten är inriktad på tre områden: 1) förekomst av problem i
olika befolkningsgrupper och områden – t.ex. barn som far illa, ungdomars alkohol- och drog-
bruk, brottslighet, 2) faktorer som minskar eller ökar risken att problem ska utvecklas (risk- och
skyddsfaktorer) och 3) utvärdering av interventioner för att minska eller förebygga problem.

Inom *missbruksområdet* pågår flera projekt som syftar till att undersöka hur missbruksproblem
uppkommer, vägar ut ur missbruk och socialtjänstens/samhällets agerande och insatser. Inom
området *hemlöshet* pågår två studier i samarbete med socialmedicinska enheten vid Karolinska
Institutet.

Inom forskningsområde *fysiskt och psykiskt funktionshindrade* pågår bland annat studier om
handikapp tillgänglighet och om särskolan. Anställningen som forskningsledare inom detta områ-
de är vakant.

Fattigdom och försörjningsstöd är det ”yngsta” av enhetens fyra FoU-områden. Syftet är bland
annat att utröna fattigdomens karakteristiska drag i 2000-talets Stockholm samt att belysa hur
förändringar i socialbidragsnormerna påverkat fattigdomsutvecklingen i staden under det senaste
decenniet. Verksamheten inom detta område ligger tillfälligt nere då anställningen som forsk-
ningsledare är vakant, men ett arbete pågår för att tillsätta tjänsten.

Utveckling

Utvecklingsverksamheten inom FoU-enheten arbetar för att stimulera intresse för forskning och
kunskapsutveckling, erbjuder handledning och möjligheter till reflektion samt skapar nätverk för
kompetensutveckling. Detta sker genom FoU-cirklar, ett tjugotal har pågått under 2004 med om-
kring 180 deltagare, forskningsforum och olika utvecklingsprojekt. Cirklarna har haft teman som
försörjningsstöd, kvinnor och missbruk, social barnavård, hemlösa invandrare och metoder för
utvärdering av det egna arbetet.

Produktion, information och expertis

En viktig uppgift inom FoU-verksamheten är att sprida forskningsresultat. Detta görs i FoU-
rapporter, artiklar, antologier, nyhetsbrev, föreläsningar, seminarier m.m. I genomsnitt ges tio
rapporter ut årligen.

Enhetens forskningsledare anlitas som experter i vetenskapliga råd, statliga utredningar, fors-
kargrupper och liknande sammanhang.

Aktuella forskningsuppdrag inom FoU-enheten

Barn och ungdom

- *Drogvanundersökningen i Stockholms skolor*, genomförs vartannat år i skolår 9 i grundskolan och
skolår 2 i gymnasiet.
- *Intervjustudie med föräldrar* om hur de ser på sin föräldraroll och på problem i relationen till
sina barn.
- En *flerårig studie av barn* som följts från förskolan och nu går i skolår 2, 5, och 8.
- En *treårig utvärdering av ett antal grundskolors drogpreventiva insatser*, ett projekt i samarbete med
statliga Alkoholkommittén och MOBilisering mot narkotika.
- *Föräldraträningsprogrammet KOMET*, genomförs i 15 stadsdelsförvaltningar.
- *Multisystemisk terapi (MST)*, ett strukturerat och närmiljöbaserat behandlingsprogram för
asociala ungdomar i samarbete med MOBilisering mot narkotika.
- *LISA-projektet* – två program mot störande beteenden i klassrum.

- *Utvärdering av profilklasser i matematik och naturvetenskap* i ett antal Stockholmsskolor.

Alkohol, droger och hemlöshet

- *Alkoholproblem, hjälperfarenheter och förändring* - ett projekt som syftar till att öka kunskapen om vilken roll olika hjälpinsatser spelar i det långsiktiga rehabiliteringsförloppet för missbrukare med olika förutsättningar.
- *Lösningar på alkoholproblem: betydelsen av behandling och andra inflytanden* – en studie i hur personliga och sociala faktorer, resurser och det tidigare missbrukets svårighetsgrad hänger samman med vilken behandling personer som upphört med sitt alkoholmissbruk behövt för att finna en stabil lösning.
- *Vem får vilken missbrukarvård?* Utvärdering av bedömningsituationer i socialtjänstens arbete med missbrukare.
- *Rehabiliteringens sociala kontext* – en undersökning av vilka uppfattningar om olika former av missbruk som dominerar i olika professionella grupper och i befolkningen i stort.
- *Kvinnors och mäns berättelser om missbruk och om vägen ut.* Belyser hur könsspecifika mönster i kvinnors och mäns vägar ut ur missbruket gestaltat sig.
- *Individen i fokus* - utvärdering av ett utvecklingsprojekt som Vantörs stadsdelsförvaltning driver inom ramen för MOBilisering mot narkotika.
- *Behandlingsprogram för cannabissmissbrukande ungdomar.* Enheten handleder en utvärdering av detta program vid Maria Ungdom.
- *LVM-vårdens effekter* – en jämförelse av missbrukare som dömts till tvångsvård och LVM-anmälda som erbjudits andra insatser, i samarbete med Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet.
- *Slutenårdskonsumtionen bland hemlösa* – en jämförelse med den övriga befolkningen i samarbete med socialmedicinska enheten vid Karolinska Institutet.
- *Dödlighet och dödsorsaksmönster bland hemlösa* – även den i samarbete med KI.

Fysiskt och psykiskt funktionshindrade

- En delstudie om *handikapptillgängligheten i Hammarby sjöstad.*
- *Variation, valfrihet och kontroll* – en studie av marknadsreformer i skola och handikappomsorg, i samarbete med Sociologiska institutionen i Uppsala.
- *Av särskilda skäl* – ett projekt om särskolan.

Utvecklingsverksamheten

- *Tvärkulturellt socialt arbete* – ett projekt i samarbete med ett antal stadsdelsförvaltningar och kompetensfonden.
- I samarbete med kompetensfonden pågår även *kompetensutveckling för kontaktsekreterare*, utveckling av ett *socialpsykiatriskt kunskapscentrum*, en *film om etik i socialt arbete* och en *utvärdering av jobbcentrum i Skärholmen.*